

ga, a razvija brzinu od oko 18 km na sat u mirnoj vodi. Pošto je prema novom Zakonu o slatkovodnom ribarstvu pogonski materijal za ribarsko-policiske motorne čamce oslobođen od plaćanja uvozne carine, trošarine i ostalih državnih i samoupravnih nameta, to je njegov pogon vrlo jeftin.

Ribarski stražari su zakleti javni organi, ukusno uniformirani, i naoružani revolverima i karabinama. Obojica su bivši ribari, koji poznaju odlično ribolov i vode na kojima vrše službu tako da je čitava organizacija nadzorne službe zaista uspela.

**Prof. Josip Plančić:**

## *Upute po novom zakonu o slatkovodnom ribarstvu za Savsku banovinu*

Davno očekivani zakon o slatkovodnom ribarstvu objavljen je 28-X-1937 u Službenim novinama i toga je dana stupio na snagu. Taj će zakon biti od vrlo velike važnosti za naše slatkovodno ribarstvo jer je jedinstven za cijelu državu, a po svojim propisima omogućava svestran rad na organizaciji i unapređenju te do sada dosta zapuštene, ali važne grane naše narodne privrede. Da je konačno taj zakon izrađen i donešen imade pored Dra S. Stankovića profesora univerziteta u Beogradu, velike zasluge Dr. Slavko Mužinić šef odsjeka za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede koji je uložio mnogo truda i mara da taj zakon bude donešen, a i tako izrađen kako će se po tome zakonu moći, prema prilikama koje postoje u našoj državi, poraditi na sređenju i unapređenju našeg slatkovodnog ribarstva.

Sa administrativne je strane od velike važnosti što se ribarska uprava decentralizuje i prepušta potpuno u kompetenciju banskih uprava. Također su i svi prihodi od ribarstva prepušteni pojedinim banovinama i ti teku u ribarski fond koji se, po propisima toga zakona, mora osnovati kod svake banske uprave. Time je dana mogućnost pojedinim banskim upravama da u granicama zakona rade posve samostalno na sređenju i unapređenju slatkovodnog ribarstva na svome području.

Za provadanje u život toga zakona donešen je Pravilnik Ministarstva Poljopriv-

Nesumnjivo je da ovaj jedan motorni čamac sa svega dva ribarska stražara nije dovoljan za ovako veliki reon, koji treba nadzirati. Međutim, očekuje se, da će u najskorijem vremenu banske uprave biti u mogućnosti da — po ugledu na organizaciju koju je sproveo Otksek za ribarstvo Ministarstva poljoprivrede — i same organizuju neposredan nadzor nad ribolovom, putem specialnih organa; time će se neminovno poboljšati stanje našeg slatkovodnog ribarstva, a tako i naših ribara, koji, u velikoj većini, sa zadovoljstvom gledaju na to, da se nad ribolovom vodi kontrola, jer su vrlo brzo uvideli da je to u njihovu korist i za njihovo dobro.

vrede. Taj je Pravilnik već izrađen i sada će se odmah početi raditi na provadanju u život tog novog zakona. Spremljeno je i zasebno izdanje zakona, pravilnika, svih naredaba sa opširnim obrazloženjem, kojeg će izraditi Dr. Mužinić pa će time biti pružena mogućnost i široj javnosti da se točno upozna sa svima propisima toga zakona. Ova se knjiga može nabaviti kod Ribarske književne zadruge u Zagrebu.\*)

Za prethodno obavještenje naših ribara specijalno u Savskoj banovini objasniti neke propise novog zakona koji momentano najviše interesuju naše ribare.

### **PRIJAVA PRAVA RIBOLOVA**

Novi zakon priznaje postojeća privatna prava ribolova, ali ta prava treba da se utvrde i priznaju po ovome zakonu. Na osnovu priznatih prava po ovome zakonu urediće se ribarski katastar. U tu svrhu treba da svaki vlasnik prava ribolova (a ne zakupac) prijavi nadležnoj Kr. banskoj upravi svoje pravo ribolova uz točnu naznaku na kojoj se ribolovnoj vodi to pravo nalazi i u kojem opsegu. Toj prijavi treba priložiti dokumenta, kojima dokazuje svoje vlasništvo. Ove se prijave mo-

\*) Ribarska književna zadruga, Zagreb, Medveščak 49. II. desno, već razaslilje ovaj zakon sa pravilnicima i komentarom po Din. 60.— kako je posebno oglašeno u ovom broju.

raju podnesti izravno ili putem prvostepene opšte vlasti (sresko načelstvo) u roku od 6 mjeseci nakon stupanja na snagu novog zakona dakle najkasnije do 28 aprila 1938. Tko do toga roka ne prijavi svoje pravo ribolova gubi ga i ono pripada državi, odnosno banovini.

### PLAĆANJE BANOVINKE TAKSE NA RIBOLOVNICE I ZAKUPNINU RIBOLOVA

Do sada se je po starome zakonu od g. 1906 plaćala u Savskoj banovini banovinska taksa na ribolovnice u iznosu od Din 25.— za članove Saveza ribarskih društava Savske banovine, a svi ostali ribari, koji nisu bili organizovani u tome savezu, plaćali Din 50.— za banovinsku taksu. Po novome zakonu ukidaju se te banovinske takse i one se više neće naplaćivati.

Po starome zakonu postojala je samo jedna vrst ribolovnica za sve ribare a po novome zakonu uvađaju se ribarske iskaznice i ribolovnice i to stoga razloga, jer se po novome zakonu ribari dijele u ribare i ribolovce. Ribari su oni koji love ribu za prodaju (§ 31 z. s. r.). Ovi moraju biti upisani u ribarsku maticu, koju vode prvostepene opšte upravne vlasti i samo onima, koji su upisani u ribarsku maticu moći će se izdati ribarska iskaznica.

Ona lica, koja ne love ribu za prodaju već iz športa ili samo za svoju domaću potrebu, ne smatraju se ribarima u smislu ovoga zakona nego ribolovcima. Ovi se ne upisuju u ribarsku maticu već u spisak ribolovaca. Nakon upisa u spisak ribolovaca izdaće im prvostepene opšte upravne vlasti ribolovnicu (§ 32 toč. 5, 6, 7, 8, 9, 10).

U Pravilniku je točno naznačen postupak za upisivanje u ribarsku maticu i spisak ribolovaca kao i obrazac i cijena tih legitimacija. Po čl. 29. t. 4. pravilnika naplaćivaće se za iskaznice odnosno ribolovnice Din 10.— od onih koji su organizovani u savez ribarskih zadruga ili savez sportskih ribarskih društava, a od neorganizovanih Din 20.— Banske uprave mogu po-visiti ove cijene uz odobrenje Ministra poljoprivrede.

Početak maja o. g. (od 1. V. 1938) izdavati će se na području Savske banovine ribolovnice na starim formularima uz no-

ve cijene po novom zak. odnosno pravilniku a tokom godine ovi stari formulari zamjeniti će se sa novima, na osnovu podataka ribarske matice i spiska ribolovaca, koji će naknadno biti izrađeni.

Ribarsku iskaznicu, odnosno ribolovnicu mora imati svako lice, koje lovi ribu, ali ona ne važi kao dozvola za vršenje ribolova. Tko hoće da lovi ribu mora uz iskaznicu ili ribolovnicu da posjeduje, u koliko nije sam ribarski ovlaštenik, dozvolu od vlasnika ribolova na onoj vodi, na kojoj vrši ribolov. Te će dozvole biti na Pravilnikom propisanim formularima a izdavaće ih ribarske ovlaštenici ili prvostepene opšte upravne vlasti na onim revirima, koji se ne iskorišćuju izdavanjem ribolova u zakup već izdavanjem ribolovnih dozvola.

### BANOVINSKA TAKSA NA ZAKUPNINU RIBOLOVA.

Do sada se plaćalo u Savskoj banovini 20% od godišnje zakupnine na ime banovinske takse. Tu su taksu plaćali zakupci prava ribolova. Po novome se zakonu ta taksa neće naplaćivati. Novi zakon predviđa također plaćanje takse i to 15% od godišnje zakupnine, koja će teći u ribarski fond. Tu taksu neće plaćati zakupci već vlasnici prava ribolova, koji izdaju svoje vode u zakup. Budući da su do sada u Savskoj banovini plaćali zakupci banovinsku taksu od 20% to se smatra plaćanje te takse kao jedan od ugovornih uslova za izdavanje tih ribolova u zakup pa će u Savskoj banovini i dalje plaćati taksu, ali ne od 20% već samo 15% i to tako dugo dok ne isteče postojeći ugovor. Na zakupce, koji će se sklapati po donošenju novoga zakona neće više plaćati tu taksu zakupci, već vlasnici prava ribolova.

### LOVOSTAJE I NAJMANJE MJERE.

Do donošenja Uredbe Savske banovine, kojom će stupiti u život novi zakon o slatkovodnom ribarstvu na području Savske banovine važe u pogledu lovostaje i najmanje mjere za ribe i rakove raniji propisi i to za sada oni, koje propisuje Uredba o ribolovu i rakolovu od 18-V-1937, koju je propisalo Ministarstvo Poljoprivrede. Po toj su uredbi određene lovostaje i najmanje mjere za pojedine vrste riba i rakova, a ti propisi važe za područje čitave države. Ti su propisi ovi:

| Vrst ribe                                      | od          | do         | najmanja mjera |
|--|-------------|------------|----------------|
| som ( <i>Silurus glanis</i> )                  | 15 maja     | 30 juna    | 30 cm          |
| kečiga ( <i>Acipenser ruthenus</i> )           | 1 aprila    | 15 juna    | 30 "           |
| jesetra ( <i>Acipenser schypa</i> )            | 1 aprila    | 15 juna    | 80 "           |
| sim ( <i>Acipenser glaber</i> )                | 1 aprila    | 15 juna    | 40 "           |
| Moruna ( <i>Acipenser huso</i> )               | 1 aprila    | 15 juna    | 150 "          |
| mrena ( <i>Barbus fluviatilis</i> )            | 1 aprila    | 15 juna    | 25 "           |
| smuđ ( <i>Lucioperca sandra</i> )              | 1 aprila    | 31 maja    | 30 "           |
| smuđ kamenja ( <i>Lucioperca volgensis</i> )   | 1 aprila    | 31 maja    | 30 "           |
| šaran ( <i>Cyprinus carpio</i> )               | 1 aprila    | 31 maja    | 25 "           |
| linjak ( <i>Tinca vulgaris</i> )               | 1 aprila    | 31 maja    | 20 "           |
| deverika ( <i>Abramis brama</i> )              | 1 aprila    | 31 maja    | 20 "           |
| vretenar ( <i>Aspro asper</i> )                | 1 aprila    | 31 maja    | 20 "           |
| vretenar, čep ( <i>Aspro zingel</i> )          | 1 aprila    | 31 maja    | 15 "           |
| lipan ( <i>Thymalus vulgaris</i> )             | 1 marta     | 30 aprila  | 25 "           |
| mladica-glavatica ( <i>Salmo hucho</i> )       | 1 marta     | 30 aprila  | 50 "           |
| potočna pastrva ( <i>Trutta fario</i> )        | 1 novembra  | 31 januara | 20 "           |
| kalifornijska pastrva ( <i>Trutta iridea</i> ) | 15 februara | 15 maja    | 20 "           |
| barjaktarica ( <i>Salmo fontinalis</i> )       | 1 novembra  | 31 januara | 20 "           |

Za ostale vrste riba, koje nisu nabrojene u ovome popisu nema lovostaje, ali je za nekoje od tih propisana samo najmanja mjera ispod koje se ne smiju loviti. Te su:

| vrst ribe                                   | najmanja mjera |
|---|----------------|
| štuka ( <i>Esox lucius</i> )                | 25 cm          |
| manić (menka, <i>Lota vulgaris</i> )        | 20 cm          |
| klen (šljivar, <i>Squalius cephalus</i> )   | 20 cm          |
| skobalj (podust, <i>Chondrosoma nasus</i> ) | 20 cm          |

Sve ostale vrste riba zabranjeno je, po ovoj uredbi loviti ako je njihova dužina ispod 10 cm. Izuzetno se dozvoljava lov riba, koje nisu navedene u gornjim popisima i ako su manje od 10 cm, ali samo kao mamac (keder) za udicu i samo u količini za to potrebnoj. Ovakovu ribu zabranjeno je kupovati, prodavati ili uopće stavljati u promet. Pored toga dozvoljen je lov, kupovanje i prodavanje riba jamarica (iz ponornica) iako su manje od 10 cm.

Za rakove vrijede, još sada, također propisi gore citirane naredbe, po kojoj traje lovostaja za potočnog raka (*Potamobius astacus*) i barskog raka (*Potamobius leptodactylus*) od 1 novembra do 15 maja a za raka kamenjara (*Potamobius torrentium*) od 1 novembra do 15 juna. Najmanja je mjera za potočnog i barskog raka 9 cm a za kamenjara 7 cm mjereno od očiju do kraja ispruženog repa.

Ovi propisi važe sve dotle dok Kr. Banska uprava Savske banovine ne donese Uredbu za provođanje u život novog zakona o slatkovodnom ribarstvu. Ovom će

se uredbom propisati vrijeme lovostaje i najmanje mjere za pojedine vrste riba i za rakove i ti će propisi važiti za područje Savske banovine.

Za donošenje ovih propisa potrebno je da se u smislu § 49 z. s. r. sasluša banovinski savjetodavni ribarski odbor. Kr. banska uprava Savske banovine obrazovaće doskora taj odbor i saslušati ga, pa će se na osnovu mišljenja toga odbora propisati, u smislu novog z. s. r., propisi za lovostaje i najmanje mjere, koji će važiti za područje Savske banovine.

## REVIRI I ODELJCI.

Novi zakon predviđa podjelu svih otvorenih ribolovnih voda na revire i odeljke. Male vode, u koje se ubrajaju sve manje tekućice, koje nisu plovne za parobrode podijeliće se na revire, a velike vode, u koje se ubrajaju rijeke plovne za parobrode, podijeliće se na odeljke.

Reviri u kojima imade pravo ribolova više vlasnika iskorištavaće se jedinstveno bilo izdavanjem u zakup ili izdavanjem ribolovnih dozvola. U ovakovim revirima pojedini vlasnici prava ribolova neće moći više samostalno da iskorišćuju svoj dio vode, kao je to bilo po starom zakonu jer se po novome zakonu imade cijeli revir da jedinstveno iskorišćuje izdavanjem u zakup, a pojedini vlasnici prava ribolova na tome reviru dobivaju prema veličini svoje vode u tom reviru odgovarajući dio od postignute godišnje zakupnine uz odbitak od 15% na ime ribarskog doprinosu.

Do stupanja u život novog ribarskog zakona i podjele voda na revire neće se dozvoliti pojedinačno izdavanje u zakup ribolovnih voda, a u koliko bi se bez odobrenja Kr. banske uprave izdale u zakup ti će se zakupi ukinuti.

**Alfred Čebular:**

## *Značaj i razvitak slatkovodnog ribarskog zadrugarstva*

Kako morsko tako i slatkovodno ribarstvo od najstarijih vremena služilo je prehrani pučanstva. Jedno kao i drugo razvijalo se je po istim principima. Na moru vidimo velike ribare zvane padrone, a kod nas na slatkim vodama vlasnika ribolova, vlastelinstva, manastire, opštine i t. d. koji predstavljaju velike ribare padrone na slatkoj vodi. Kako na moru tako i u našim slatkim vodama mali ribar nije ništa drugo nego objekt koji su do pre kratkog vremena iskorišćavali posednici ribolova (veliki ribari padroni).

Slatkovodno ribarstvo u našoj otadžbini sledilo je primerima zapadnih i severnih krajeva i stvaralo je već pre 150 i više godina svoju stalešku organizaciju u formi cehova, (esnaf-Innung). Imali smo veliki broj ovakvih cehova, jer i drugi zanati stvarali su ovakve prinudne organizacije i dobili su od tadanjih vladaoca tako zvane patente u kojima su bila ustanovljena prava i dužnosti ovakvih cehova. Od ovih mnogih cehova ima ih danas još mali broj, jer većinom su novim zakonskim propisima izgubili značaj koji su imali. Od naših starih ribarskih cehova je jedini onaj u Apatinu (osnovan 1772 god.) u potpunoj funkciji, to znači tu se školuje ribarski šegrt koji nakon trogodišnjeg rada postaje ribarski pomoćnik, a koji zadnji postaje nakon polaganja ispita ribarski majstor. Pored ovih zadaća ima još ceh u Apatinu svoj samopomoćni otsek, koji pomaže ribare u slučaju bolesti, starosti, iznemoglosti i konačno u slučaju smrti daje naslednicima novčanu pripomoć za sahranu. Ima još cehova u našoj državi koji postoje ali svi su se bacili na karitativno polje. U Pančevu osnovan je 1803. god., u Vukovaru 1846. god u Bačkoj Palanci 1815. god., u Čereviću 1850 god. koji svi manje ili više miruju i čekaju na bolju budućnost da će ribarski stalež opet doći do onog izražaja kakav je bio u starim vremenima.

Postojeći zakupni ugovori, sklopljeni prije donošenja novog ribarskog zakona, ostaju na snazi ali se moraju saobraziti sa propisima novoga zakona inače će biti ukinuti.

Naša današnja slatkovodna ribarska organizacija je rezultat rada posljednjih 10 godina, od kada se je zadrugarstvu posvetila osobita pažnja u privrednom životu. Naša najstarija zadruga je opet nikla u Apatinu 1927. god. i na žalost nije joj za 10 godina uspelo doći do vlastitih ribolovnih objekata kojima se je nadala, jer vode Državnog dobra Belja do danas nisu došle na licitaciju nego su ostale u državnoj eksploataciji. Osnutak Saveza u Novom Sadu u proleće 1932. god. uneo je novi pokret u redove naših ribara, i od tog vremena vidimo osnutak ribarskih zadruga na modernim i na zakonu baziranim principima.

Na našim vodama ima još izvesnih udruženja koja su se stvarala prilikom uzimanja pod zakup ribolovnih objekata ili koja postoje još iz starih vremena, i baziraju na pravu ribolova iz zemljišnih poseda. Ova udruženja imaju pravila ili barem pismena utanačenja, koja nisu od današnjih vlasti potvrđena ali temelje na običajima. Ovakva udruženja obično nemaju vlastitog kapitala, ne bave se sa ribolovom nego daju svoje objekte u zakup. Taj sistem je za naše ribarstvo jako štetan, jer obično se ide za tim da udruženje dobije što veći prihod od svojeg objekta.

Donošenje novog ribarskog zakona znači za naš ribarski stalež jedan važan korak u cilju napretka te privredne grane. Svako davanje pod zakup ribolovnih objekata licitacijom ili pismenom ponudom uzdrmalo je red na našim vodama, jer na jednoj strani su se borili naši siromašni ribari protiv špekulativnih zakupnika. Obično je kapital pobedio, a siromašni ribar pao je na stepen nadničara koji je sa svojom obitelji tek mogao živeti, jer zakupac je u prvom redu gledao na što veću zaradu za sebe i pritisnuo ribara na najmanji prihod. Mnogo nemira na vodama doneli su nam svaki put izbori, jer kandi-